

Toulky přepyšskou minulostí

VIII.

Když staré věci vyprávějí...

Chodíme kolem nich často nevšímavě, odkládáme je do stodol, v lepším případě je používáme jako dekoraci a v tom horším je dáváme do sběru. Řeč je o **starých věcech**. Často nám, nebo našim předkům věrně sloužily, procházely jejich rukama a přesto, že leží zaprášené na starých půdách, tvoří mnohdy jedinečný most do historie, která nás s našimi bližními spojuje. **Poslechněme si proto vyprávění některých z nich.**

Nebe – klíč

Jsem 167 let stará modlitební knížka, vydaná v Jindřichově Hradci v roce 1846. Při mém stáří mě jistě odpustíte, že si již nepamatuji, jakým řízením osudu jsem se dostala do rukou Kateřiny Šimonové, rozené Řízkové ze Zádolí, manželky hostinského Jana Macháčka z Chlístova. Když bylo jejich dceři Marii Macháčkové 24 let, přestěhovali se v roce 1912 do Přepych, kde zakoupili usedlost čp. 87. Dcera Marie četla možná mou modlitbu při konci práce: "...nejdobrotivější Beránku Boží! Smiluj se nade mnou a skrze Tebe naprav, co jsem při té práci zanedbala...". Jsem kniha obsáhlá, na téměř 500 stranách mám 182 modliteb k nejrůznějším příležitostem, kde mohl každý, ke své bolesti a naději, najít tu svou. Nabízím modlitby při vstávání z lože, při bouřce, pro panny i padlé děvy, za vojáky, za hladu a chudoby, za ourodu země.

Od Marie Macháčkové jsem se dostala až do 21. století, k jejímu vnučkovi Vladimíru Zdeňkovi.

To je má první stránka

Usedlost čp. 87 – kdysi...

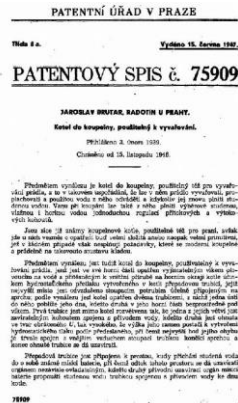
...a dnes

Kotel BRUTAR

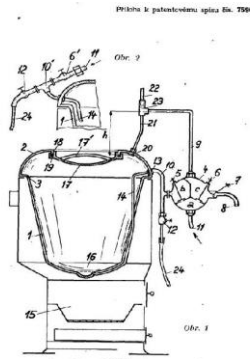
Myslím, že mě zná v Přepychách každý. Pomáhal jsem s koupáním dětí, s těžkou prací žen při domácím praní, byl - a možná dosud jsem – nezbytným pomocníkem domácích zabíjaček. Možná ale nevíte, že k vaší obci mám i daleko hlubší vztah. V čp. 150 zde žil, a v roce 1899 se s požeňnáním kaplana Františka Honců oženil, Karel Brutar s Boženou Provazníkovou z Dobříkovic. Byl to zručný truhlář, protože v roce 1909 mu c. k. Patentový úřad uznal speciální konstrukci špaletových oken pod patentem číslo 39481. To už bydleli s manželkou v Praze Líbni, kde se jim v roce 1903 narodil syn **Jaroslav**. Ten nepadl daleko od stromu - vyučil se typografem, stále něco zlepšoval a vymýšlel. Když se později odstěhoval s manželkou na okraj Radotína, při rekonstrukci domu, a jak říkal „koupelnoprádelny“, jsem se v jeho hlavě a rukami zrodil já. V roce 1939 jsem byl patentován.

Dům čp. 150 (Ota Brutar)

Můj patent.....doložený nákresem

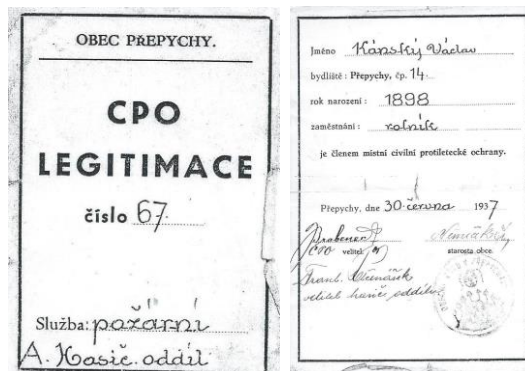
Můj mladší kolega u Macháčků

CPO Legitimace

Píše se rok 1937. V Evropě se schyluje k hrozné válce. Již ve třicátých letech Zákonem č. 82 Sb. ze dne 11. dubna 1935 o ochraně a obraně proti leteckým útokům byla zřízena Civilní protiletecká ochrana (CPO). Byla řízena zástupcem samosprávy, připravovala improvizované i stálé úkryty, způsoby vybavení obyvatelstva plynovými maskami, zabezpečení požární ochrany. V malých obcích závisela především na aktivitě místních občanů. V Přepychách byl v té době starosta Němeček, pověřeným velitelem CPO učitel Brabenec a velitelem hasičského oddílu František Otčenášek. Já jsem byla pod číslem 67 předána dne 30. června 1937 rolníkovi **Františku Kánskému** z čp. 14. CPO byla jedním z mnoha kořenů, z jejichž zkušeností, dobrovolné aktivity a sounáležitosti občanů s vlastní se vytvářel i dnešní moderní integrovaný záchranný systém. Dlouhá léta jsem ležela zapomenutá, než mě objevil vnuk mého majitele – Václav Kánský.

Hasičská stříkačka – pomocník CPO

To jsem já – legitimace CPO č. 67

Jedna z používaných masek před II. SV

Koření UNRRA

Už asi jenom pamětníci vědí, co to byla UNRRA. Je to zkratka United Nations Relief and Rehabilitation Administration. Byl to v podstatě svého druhu první projekt mezinárodní humanitní a rozvojové pomoci pod hlavičkou Spojených Národů, ze dvou třetin dotovaný USA a z jedné třetiny Kanadou, Anglií a několika dalšími státy. Účelem bylo zabránit hladu a epidemiím nakažlivých chorob krátce po druhé světové válce. Dodávky masových konzerv, počestných hemenexů a lanšmitů, sardínek, obilí, rýže, makaron, másla, léků, sušenek, cigaret, kávy, čokolády, žvýkaček, šatstva a bot. Přesto, že na poslání akce byly v minulosti různé názory, pravdou zůstává, že většina obyvatelstva tuto pomoc vítala. Já jsem koření dodávané UNRROU a až do dnešních dob – po 67 letech - jsem vydrželo požitelné v rodině Honzy Krulicha.

Já jsem Zázvor UNRRA

Jedno ze středisek UNRRA v Evropě

Já jsem Pepř UNRRA

Sodovka HÁJEK

Jako nápoj jsem do dnešních dnů sice nevydržela, ale nějaká maličkost, nebo vzpomínka na mě, se v přepyských rodinách ještě najde. Mými „duchovními rodiči“ byli občané Přepych, pan Adolf Hájek a Marie Hájková, kteří v domě (dnes u Hrochů čp. 184) vlastnili někdy do dvacátých let minulého století sodovkárnu a ve vedlejším domě (dnes u Preclíků čp. 65) obchod limonád. V letních měsících jsme s kolegyněmi občerstvovaly v místním BIO nebo v hostinci U Kupků i některé dosud žijící občany Přepych. Žádaná jsem byla zejména ve dvou variantách – žluté a červené – bohatě okysličená jsem s oblibou naháněla bublinky do nosů čiperné mládeže.

Dům čp. 65

Moje obaly od Adolfa a Marie Hájkových

Mlýnek

Jsem obyčejná stará věc, která nechyběla v žádné domácnosti. Jsem jednoduchý a přesto na svou dobu docela důmyslný. Snad právě to přispívalo k mé odolnosti a často jsem sloužil třeba 50 let. Nehleďte za mnou nějaká významná data, nejsem tak slavný jako kolega kotel Brutar nebo kolegové z UNRRY. Dnes jsem již v důchodu a na mé místo nastoupily moderní elektrické instrumenty, jejichž životnost zpravidla končí po dvou letech, tak, aby naplnily reklamační normu Evropské unie. Měl jsem ale svou užitnou hodnotu, **v rodině Škaldových** jsem vůni kávy přispíval k pohodě hospodáře, když se vracel po těžké lopotě z nedalekého lomu, mnou umletá káva přispívala ke sváteční atmosféře nedělního odpoledne i spokojenosti všedních dnů. Takový jsem já, obyčejný starý mlýnek na kávu.

Za mých mladých časů..... a dnes

Pomník

Při putování za starými věcmi jste došli – branami našeho kostela – až za mnou. Nechci vám připomínat pomíjivost života, spíše připomenout lidskou sounáležitost a hodnoty, které vaši předci ctíli. Jsem pomník na hrobě řídicího učitele ve výslužbě Jana Sklenáře, který 13. září 1893 zemřel v Přepychách ve věku 66 let. Nechal mě postavit jeho kolegové, kteří si jeho dlouholeté činnosti vážili. Nastoupil do Přepych jako podučitel již v roce 1847 a byl prvním, kdo nebyl jmenován, ale kterého si obec Přepychy a okolní obce - po zavedení nového školního zřízení - jednohlasně zvolily v roce 1869 za řídicího učitele. Neměl to asi jednoduché s více jak 250 žáky a asi 90 opakovanci, kteří v těch dobách školu navštěvovali. A nejen to, nacházel i čas na různé kulturní a společenské aktivity.

Až kolem mne půjdete, prosím, zpomalte trochu...

Staré věci i já děkujeme Josefu Holancovi, Václavu Kánskému, Václavu Štěchovi, Marii Peterové, Václavu Hrochovi, Vincovi Karlíčkoví, Janu Macháčkoví a rodinám Krulichové a Škaldové za pomoc a podklady, které nám umožnily vyprávět. A neměl bych zapomenout ani na minulé kronikáře.

Vladimír Zdeněk st.